

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

15 De eleemosynarum quæstoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

modo non credatur iniuriam, & iniuriam de elemosyna
fondam esse, quia tunc nullo modo facienda est illi elemosyna
ut dicit Augustinus epif. 48. ad Vincenitum Donatissam, pau-
lo post initium, vitilis elutienti panis tollitur, si de cibo securus
iustitia negligebat, quoniam elutienti panis frangitur, si iniustitia
foducus acquisiebat, & tradit Vasquez opuscul. de elemosyna,
cap. dub. 4. num. 9. Medin. C. de elemos. cap. 7. Coninch. disp.
27. dub. 6. numero 70. quia anima, pluquam corpus diligen-
da est.

2 Ex his inferunt patientibus necessitatem non ob amorem
virtutis, sed ob oxum, tediumque laboris, quales sunt vagabundi,
quique regulariter virtus pleni sunt: non debet elemo-
syna concedi, quia sic fouetur eorum malitia. Sotus in liberat.
cau pauper. cap. 3. Lorca 22. se 7.3. disput. 37. num. 10. Vasquez
cau pauper. cap. 2. dub. 1. Coninch. disp. 27. dub. 6. n. 69. &
prob. authent. de quest. collat. 6. & l. i. 3. & 6. lib. 6. noua
empliatio. Excipe, nisi in grauem necessitatem incident, &
elemosyna sic data credetur ad meliorem frugem esse reducen-
dus, quia in tali casu prodest elemosyna corpori, & anima, si
Coninch. Lorca, & alij supr. Qui bene adiungit, pauperes
nobis occurrentes non esse facile huius qualitatis prelendum:
sicut enim illius iniuria manifera, si abique sufficiente funda-
mento purarent orio corpentes, & laboris radio elemosynam
expollunt: portus enim credendum est ex necessitate, vel amo-
rit utrumque sic viximus querere.

3 Difficilis est, an elemosyna data pauperi simulata, domi-
nium in illum transferat? Affirmat Leffius, 2. de iust. i. 18.
dub. 1. in fine, num. 132. Egid. de Coninch. disp. 27. dub. 6. cum
Soto lib. 9. de iust. quest. 7. artic. 3. sub finem. Mouenter, quia si
error non procedit circa substantiam actus, sed circa accidentia,
non reddit actu ipso iure iriticum, sed solum iriticandum oro volun-
tate decepti. Sed talis videtur esse huicmodi error, quia sub-
stantia elemosyna non petit paupertatem veram, sed sufficit
eximata; quia non minus apud Deum valet donatio facta vero
pauperi, quam ficto, si fictio prout ignoratur. Et confirmatur
quia alias donatione facta paupertatem simulanci est nulla, si do-
natur non esse; si simulationem cognoscere: & matrimonium
cum ignobilis, & paupere contractum invalidum est, si
eximatas nobilium esse diuine, & beneficij collatio facta
ignorari, & moribus depravatis, nulla esset, si existimabas esse
dilectum, & probum: quia omnia videntur difficilia. Ergo di-
cendum est absolute illum donationem validam esse.

4 Hinc inferunt Coninch. & Leffius sic elemosynam acci-
pientem non esse obligatum directe eam restituere, quia illius
liber dominum obligatum tamen esse deceptionem tollere, quia
iustitia alium decepit, & ad sibi donandum per fraudem induxit;
rebus decepti. Quod si noluerit hinc obligati
onem satisfacere, debet reddere acceptum. Si tamen frus-
tanti manifestari non potest, neque acceptum restituere, poterit
accipiens retinere, neque in pauperes obligatus est expenderere;
quia pauperes nullum ius acquisierunt. Sotus vero absolute af-
firmat nullum esse accipiente restitutionis obligacionem in qua
causa finalis illius donationis, que fuit charitas Dei, verè exitit,
etiam si impulsu defecit deficientem vetia pauperate in acci-
piente elemosynam.

5 Nihilominus dicendum est elemosynam datam facta pau-
peri nullam esse, & obligatum esse accipientem restituere sic
acceptum sic Nauarr. cap. 17. n. 107. Medin. Cod. de rest. quest.
24. Adrian. in 4. tractat. de rest. quest. que incipit. Consequen-
ter que, virum indistincte tenet homo quidquid simulatione,
Sotus. dub. in 15. quest. 2. artic. 1. Angel. Verbo restitutio. 1. ver-
bo turpe lacrum. §. 3. Catena in suum verbo restitutio, cap. vlt.
cau 1. Valquez de elemosyna cap. 3. dub. vlt. num. 12. & 15. & alij.
Ratio est: quia error hic commisus, est substantia, & reddit
actum quad substantiam incoluntur. Ergo nullum. Antecep-
dens probro. Quia elemosyna essentialiter respicit misericordiam
reputationem. Ergo si nulla est miseria, quia relevetur, nulla esse po-
test elemosyna. Neque obstat quod Deum habere illum dona-
tionem elemosyna meritum: quia ad hunc finem sufficit esse
existimatam misericordiam, quia Deus solum intentionem donantis
spectat: at in re non est illi donatio vera elemosyna, cum in re
non sit vila misericordia relevatio. Quod exemplo adorantis hostiam
non consecratam existimando esse consecratam illustri potest:
ille enim exterius cultus meritorum adorationis, & religionis ha-
bet: in re tamen non est vera religio, cum nihil sit in illa hostia
religione dignum.

6 Ex his diffoluitur concursum fundamentum. Ad confirma-
tionem nego simulationem sanctitatis reddere elemosynam nullam,
quia sanctitas non pertinet ad elemosynam substantiam,
sicut pertinet paupertas. Et idem est de matrimonio cum ignobili-
li, & paupere, quia non est conditio, cui de iure, aut ex natura
rei contahens debet inniti, collatio autem beneficij facta
ignoranti, vel improbo erit nulla, si ignorantia, aut improbitas
tanta est, ut tollat a recipiente dignitatem, & sufficientiam; le-
tus alter. Quocirca ut contractus nullus sit ob aliquam conditionem
racitam vel falso expressam; videndum est, an sit con-
ditio illa cui contrahens ininiti debet iure ipso. Nam si talis sit

redit donationem irritam, secus econtra. Hinc est collationem
beneficij factam insufficiente, simulata sufficiente nullam esse, quia
sufficientia est a iure requisita, ut valida sit. Secus vero, si se am-
icum, consanguineum, aut pauperem simularer, & matrimonium
liberae personae cum seruo ignorante servitute nullum est, quia est
conditio a iure requisita, secus si ignoraretur esse pauper, nobilis
aut moribus depravatis.

7 Cui autem facienda sit haec restitutio, variant supra dicti
Doctores. Nauarrus, Catena, Medina exstimator pauperibus
est facienda: quia sic executioni mandatur voluntas donantis:
huc enim facit a se dominum abdicare, & pauperibus tribuere
qua voluntas ob simulatum paupertatem non potuit obtinere
effectum. Alij dicunt donanti debete restituere, praecipue si res sit
magno momenti. scilicet sotus, & alijs. Existimo tamen eum
Valquez illo cap. 3. dub. ultim. fine, num. 24, utique restitui posse &
domino, & pauperibus, cui simulatus pauper voluerit. Domino,
quia illius est: pauperibus, quia dum non constat voluntatem
retractasse, censeatur perseverare in priori voluntate, que fuit
velle tem illam a se abdicare, & pauperibus tribuere. Ergo pau-
per factus reddens veris pauperibus, voluntatem domini exequi-
tur, & iuxta eius beneplacitum de re disponit.

8 Secunda difficultas est, quibus pauperibus distribuenda
elemosyna sit, cum quis a testatore porestatem habeat aliquam
pecuniam in pauperes distribuendis. Certum est explorandum esse,
quod fieri possit, voluntatem commitentis, quia nomine ipsius
sit distributio, eius tamen voluntas presumitur esse, vi pauperes
confanguei exteris preferantur, & inter exteris pauperiores &
nobiores, qui chartari hac distributione conformior est. sic Au-
gustinus Barbo, 2. part. de potestate Episcopi, allegat. 83. num. 17. &
18. Solidum ab hac regula videtur excipiendas filios spurius testa-
toris, qui in distributione bonorum pauperibus relictorum eligi
non potest ab executore. sic Menochius lib. 4. pref. imp. quest. 96.
num. 13. Gutierrez prat. lib. 4. qua. 5. num. 22. & alij quos sequi-
tur, & refert Barbo dicta allegat. 83. num. 24. Quod intelligendu-
m est, si ultra alimenta ei donentur. Nam alimenta ei debentur,
& testator obligatus erat relinquere. Quapropter executor
optime voluntatem testatoris in hac parte presumere potest,
& debet: sic alii relatis docet Matrem. 7. glossa. 5. num. 3. tit. 8. lib. 5.
recipiat.

9 Vni tantum integrum legatum non est concedendum, si in
pauperes mandetur distribui: videtur enim pauperum communia
i in iuris fieri. Menochius de presumption. lib. 4. quest. 125. num.
20. Cendo prat. & canon. quest. lib. 1. quest. 35. num. 15. Augustinus
Barbo supr. num. 18. Et ob eandem rationem, si determinatos
pauperes testator elegerit, non poterit executor aliis donare,
quia ius ex electione acquiruntur. Quid non solidum verum ha-
bet, cum quilibet determinatus eligitur, sed cum eliguntur sub
aliqua ratione communis, v.g. si eligantur pauperes aliquius ciuitatis,
non poterit alius alterius ciuitatis distribuiri. Hinc est legatum
factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non pos-
se infirmis existentibus in hospitali distribuiri. sic Barbo dicta
alleg. 83. n. 20. cum Marc. Anton. Genuen. prat. Ecclesiast. quest.
214. per istam & a fortiori legatum distribuendum pauperibus
vetecundis (vulgo en vergonfantes) non poterit sis, qui ostiacion
postulant, & multo minus mendicantes religiosis distribui.

10 An vero executor sibi, suisque confangueis distribuere
legatum possit? Credo posse fraude omnino cessante. Gonzalez
ad regal. 8. cancellaria glossa. 2. num. 54. & 55. Augustinus Barbo
2. part. de potestate Episcopi, allegat. 83. num. 22. & 23. Bonacina
disput. 3. quest. 4. de charitate punct. 6. num. 27. Suarez disput. 7. de
charitate fact. i. num. 9. Ratio est: quia si executor, eiusque confan-
guei vere indigent, vera pauperes sunt. Ergo elemosyna illis
facta, pauperibus sit. Ergo iuxta voluntatem testatoris. Neque
enim presumendum est testatorum voluntate concludere executo-
rem ob executoris officium a iure sibi alia competentia ad ele-
mosynam illam. Ne que obstat hunc executorem, si a Confessario
ratio imponatur in plementiam, ut aliquid in pauperes distribuat,
non posse satisfacere subveniendo sibi, est posse satisfacere sub-
veniendo confangueis, quia ut bene dici: Suarez supr., est sub-
veniendo sibi facta contra intentionem Confessarij; eo quod non
sit penalis, quia ad plementiam requiritur. At cum ex praefecto
testatoris distribuenda elemosyna est per executorem, non
mandatur executori elemosyna ipsi plementis, sed elemosyna,

P V N C T V M V L T.

De elemosynarum questoribus.

- 1 Qui sunt elemosynarum questores.
- 2 Quia prohibeantur elemosynarum questoribus.
- 3 Religiis mendicantes non possunt ab ordinariis locorum impedi-
ri, ne pro suis convenientibus elemosynas petant.
- 4 Si nulla mercede accepta, neque indulgentia publicis elemo-
synas petas in favorem aliquius p[ro] operis, non indiges licen-
tia ordinarij.
- 5 Ipsi ordinarij potest tibi hanc petitionem prohibere, quo[rum]que
potest nullum periculum subesse.

6 Episcopus non potest licentiam postulandi concedere si ex postulatione quae sum sibi queris postulans vel indulgentias publicat. Secus si probata vita sit, neque signa quaestoris gerit.

7 Quid Lusitanus, & Castella regno sancitum sit de his quaestoribus.

* Episcopus in elemosynarum quaestores animaduertere potest, item si exempti sint.

1 **Q**uestores elemosynarum illi propriè dicuntur, qui elemosynas quæsum quæsum sibi querunt, ut tradit, ex Baldo consil. 27. volum. i. Barbola 3. part. de potestate Episcop. allegat. 109. num. 6. Quod duplicitur sit. Primo, si pio loco obligentur se daturam tantam quantitatē, modo illi concedatur integrā elemosyna, quam sperant consequi. Secundo, si pius locus obligetur dare aliquam mercedem pro elemosyna petitione.

2 Hi ergo elemosynarum quaestores, quia falsas reliquias, indulgentias, & facultates publicabant, indecentiae que viuebant cum non leui reipublica Christiana detrimento: ideo in cap. cùm ex eo, de penitent. & remissionib. & Clement. 2. eodem titulo, statutum est, abeque faciliat Sedis Apostolice, ut dicescani Episcopi hoc minus gerant, tunc ne aliud prædicent, nec populo proponant, præter id quod in supradicta facultate continetur, quibus decretis inheret Tridentin. sess. 3. de reformacione. c. 24 in fine, statuit, ne quaestores elemosynarum, qui quaestuarii vulgo dicuntur, cuiuscumque conditionis existant, nullo modo nec per alium, prædicare præsumant, & contraria facientes ab Episcopis, & ordinariis locorum, priuilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remedis omnino arceantur. At quia haec prohibitiō sufficiens non fuit, eorum malitia remedium posse retinet, sed potius magno fidelium scandalo quotidie augeatur, absque nulla spe emendationis, ideo Tridentin. sess. 21. cap. 9. de reformatione, statut, ut posthac in quibuscumque Christianæ religionis locis coram nomine, atque plus venustus aboleatur, neque ad officium huiusmodi exercendum villanenus admittantur, non obstantibus priuilegiis, Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, pīs locis quibuscumque gradus, status, & dignitatis personis concessis, aut confunditibus etiam immemorabilibus.

3 Circa huiusmodi decretum dubium exoritum est, an regulares mendicantes impediti possint ab ordinario, in elemosynas pro suis conuentibus petari? Alicui videbitur id fieri posse, quia reuocatur in dicto decreto omnia priuilegia, tam monasteriorum, quam singularibus personis cuiuscumque conditionis existant, concessa. Ceterum omnino tenendum est, non posse ab ordinariis locorum talen petitionem impediti, sic optime probat Nauarr. lib. 3. de regularib. cap. 79. n. 4. Emanuel Rodriguez tom. 2. q. regul. q. 57. art. 7. Barbola 3. part. allegat. 109. num. 7. Ratio est manifesta, tunc quia à Sede Apostolica constituantur mendicantes. Ergo nequit ab ordinario illis prohiberi mendicatio. Tum quia non sibi, sed communiat elemosynas quæsum, cùm proprium habere non possint. Ergo non sunt propriè quaestores prohibiti à Concilio; Tum denique, quia ita sacra Concilij Congregatio declarata, anno 1621. ut testatur Barbola in hac verba: Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interrum censuit fratres ordinum mendicantium nequaquam polle al Episcopis prohiberi quominus per se ipsos in dicescanis, vbi habent contentus, elemosynas quæsum: sed tantum si extra loca vbi monasteria existant, querant voluntet, tenet iurum superiorum licentiam ordinario offendere. Ecce qua ratione folium possunt ordinarij examineat licentias horum fratrum, si extra loca, vbi sunt conuentus, quæsum elemosynas: quod si competit potest, licentiam à Iuis Prelatis habere, impedit non possunt.

4 Secundum dubium est, an possit elemosynas petere tibi pauperi, vel alteri pio loco necessitatem patienti absque villa Pontificis, & dicescani licentia.

Respondere posse, si nulla mercede accepta, neque indulgentia, publicatis peras. Tum quia à Concilio non prohibentur elemosynarum quaestores, qui absque villa fraude elemosynas colligunt, & indulgentias distribuunt. Sed ad lumen prohibentur, qui ex ipsi elemosynis alteri quaeritis sibi luctum querunt, & quaestum intendunt, vt bene sit Tufus tom. 6. verbo quaestores, concil. 46. Tum quia non vtrcumquevidentur iij quaestores prohibiti, sed illi tantum, qui prædictando, vel publicando indulgentias concessas eis, qui manus porrexentes adiutrices, pīs locis, quorum ipsi sunt quaestores, & pro quibus elemosynas petunt. sic Nauarrus, dist. consilio. 79. de regulariter aliis 33. de penitent. & remissione, Emmanuel Rodriguez, tomus 2. quæst. 57. numero 5. qui inde colligunt. Nam decretum Tridentini expeditum fuit ad declarationem, & confirmationem, cap. cùm ex eo, & elem. absolucionis, de penitent. & remissionib. qui textus ponuntur sub titulo de penitent. & remissione, & in capitulis, qui tractant de indulgentiis, & de vīl, vel abūli quaestorū in illis prædicandis. Item colligunt ex sine prædicti decreti Tridentini, quatenus prohibet in ultimis verbis publicari indulgentias, per quaestores, & permittit eam publicationem per deputatos ab ordinariis cum consensu duorum ex Capitulo. Tum quia vīl receptum est, plures

quare eleemosynas pro hospitali necessitatem patienti, pro pauperibus in carcere confitūci, pro virginibus, & viduis honestis, ac proinde pro quibuslibet egenis; qui quaestores non exterrantur, sed potius souentur, & laudantur à Prelatis Ecclesiæ, populisque Christiano, ut ipse qui opus pietatis, & charitatis maximè consentaneum præstent. Signum ergo est hos quaestores non esse prohibitos, sed illos tantum, qui lucrum temporale intenderes, mercede accepta huic operi incumbunt, vel ut placet Nauarr. & Rodriguez, qui inluper indulgentias, & gratias prædicant concessas eis, qui manus adiutrices sibi porrexerit: quod non leviter indicat Concilium, cùm in principio illius capitis dixerit, multa in diuersis Conciliis, Lateranensis, Lugdunensis, & Viennensis, aduersus praus elemosynarum quaestorum abusus remedie esse adhibita, tacite infinitas nihil aliud intendi, quam praus vīl, & coaueruadies quaestorum remouere, & cum subdit nonem quaestorum, & vīl penitus abolendum, neque ad supradictum officium villanenus admittendos, statim denotat quaestori officio abentes exterminari debere; non illos, qui pietate duci officium nulla mercede accepta, nulla indulgentia publicata, exenterit: sic docent Tufus, Nauarrus, Rodriguez, locis citatis, August. Barbola 3. p. de potestate Episcop. allegat. 109. n. 5. & cap. 7. in remissione ad Concilium sess. 21. c. 9. Emanuel Saa verbo quaestuariv. in vīrake editione, inquit: Quæstuarii elemosynarum nulli admittendi ex Concilio Tridentino, vbi tamen non prohibentur, qui sine indulgentiarum publicatione petunt pro se, au loco pio, quive colleas elemosynas in pīos vīl erogant.

5 Verum esti supradictum officium seruat supra dictis conditionibus absque dicescani licentia exercere potest. Nil homines dicescani poterit, & meriti tibi prohibere exercendum, quoque sibi competitum sit nullum periculum scandali in tali exercitio adesse, seruarique conditions omnes, sub quibus facultas postulandi soler concedi, ut statim dicant: Ratio est, quia ad locorum ordinarios spectat licentias, & facultates concedere elemosynas per loca quæstari Franciscus Leo in thesauri for. Ecclesiast. p. 4. c. m. 146. Barbola allegat. 109. num. 8. Ergo etiam ad ipsos ordinarios spectat postulantes examinare, & prohibere qui sibi non satisficerint: alia non erit satis huic ministerio consultum, & res publica multitudine postulacionum graui poterit.

6 Tertiū dubitatur, an possit Episcopus licentian concedere postulandi elemosynas pro aliquo pio opere?

Respondeo nequaquam posse, si postulans quecumque ex postulatione querit, aut indulgentias, & facultates postulando publicat, quia Concilium hunc quaestorum vīlum, & nō penitus abolere intendit, & cùm alius concedit ex licentia ordinarii, poscentis publicari, ne populus Christianus hoc thesauri defraudentur, libiungit id fieri debere nulla mercede accepta, ut sic colecte thesauri non ad quæsum, sed ad pietate omnes intelligent exerceri. Vnde Pius V. omnes indulgentias à te, & prædecessoribus suis concessas, & in posterum cœcedendas quibuslibet perfolis, locis, pro quibus obstantibus manus sunt portigendæ adiutrices, etiam si ipsa dicitur facultatem quæstuant habuerint, sagacissime & prudentissime revocavit: rectaff Galer. in Margarita causam conscientia, verbo indulgentia primo Barbola allegat. 109. n. 12. Emmanuel Saa verbo quaestuariv. n. 2. in vīrake edit. Verum si postulans neque indulgentias publicat, neque quecumque quecumque ordinarius ei date licentias petendi, dummodo honesta, probataque vita sit, nec nomen, aut lignum, quaestoris geta, sed elemosynarum collectoris. Quapropter non debet priuilegium, aut reliquias circumfere, neque campanulam pulsare, aliav instrumenta, & insignia quaestorum gestare ad excitandas personas, nec minis, aut terroribus ad elemosynas mouere, neque elemosynam tanquam debitam, aut solitam petere, neque vīl arte, aut prætextu dicendi orationes Beati Antonii, aut alterius sancti vel alteri pecuniam exorquere; sed simpliciter, modeste, & diligenter recipere quod sibi liberaliter fuerit oblatum. Neque debet super illis elemosynis vīlum conuenientem quoque modo facere, etiam in vīlitate supradicti loci pī: sic decimus referit à sacra Congregatione Zerola 1. p. praetext episcop. verbo quaestores. Barbola allegat. 109. n. 11. & in remissione Concilij, sess. 21.

7 Ut autem omnes abusus horum quaestorum penitus aboleantur prudentissime in Lusitania regno l. tit. 103. & in legione Cafllo l. 1. tit. 9. l. 1. & leg. 37. tit. 6. noue compilat. statutum est, ne pectoria cuiusvis sancti permittantur a magistris regis, illi regie litera ostendatur, quibus expresse nominetur persona, qua elemosynam quaestura est; neque per se, neque per alios concionetur, aut indulgentias publicet. Quid si alies sit, omnes elemosynas ab eo quaestori redemptoris captiuorum applicentur: sic alies relatis docet Barbola dicta alleg. 109. n. 13. & in remiss. Con. sess. 5. cap. 2. de reformat.

8 Quartū dubitatur, an Episcopus animaduertere possit in praus elemosynarum quaestores, etiam si laici sint, aut exempti?

Respondere esse omnino certum animaduertere posse, non obstante quilibet priuilegio, vel exerceptione: si definitur in Clement. absolucionis, de penitent. & remissione, ibi. Quæstores autem, qui deinceps in præmissis, vel aliquo præmissorum deliquerint, vel alias etiam quibuscumque suis priuilegiis abusus fuerint, sic per

locorum Episcopo puniri volumus / nullo prorsus eisdem quæstoriis in hac parte priuilegio suffragante ; (quod à suis te-
merariis auctibus qui vbique , vt communis habet assertio , nimis
excurserunt , pœna formidine propensius compescantur , & no-
tat Abbas ipsa lede Apostolica cap. tuarum n.1. de priuilegiis .

DISPUTATIO III.

De alio externo charitatis effectu , qui
est correctio.

Ex supradictæ disputationis principio satis constat ,
opera misericordie spiritualiis numerati septem : sci-
tice , remittere iniuriam inimici , illam patienter fer-
re , orare pro ipso , & pro aliis fratribus , misericordem con-
solari , delinquentem punire , consolere , & corrigerre .
De temeritate iniuriae satis diximus , cum de dilectione inimico-
rum habemus sermonem , de oratione tract. 7. de religione agen-
dam est . De consolatione miseri nihil specialiter occurrit proper ger-
nentia doctrinam sapientia de elemosyna corporali , etc.
Inquam solarij umadhibendum misero , si illo grauitate indigeat , &
fus graui tua tactura comedere possit . Punit autem delinquen-
tem punit ad officium iudicis , quam priuati pertinet ; si tamen
hac punio decretativa sit , sub correctione fraterna comprehen-
ditur , scit & solarij .

P N C T V M . V.

Quid sit correctio , & an sit in precepto , & cuius
virtutis actus .

1 Correcio est sermo , quo proximum niteris emendare .

2 Alia est correctio fraterna , alia iuridica .

3 Preceptum est correctione fraterne .

4 Satis quibusdam taciti obiectonibus .

5 Secunda sunt aliquor conditions , ut obligat hoc preceptum .

6 Oritur ex virtute charitatis hoc preceptum .

7 Impleri potest per actum elicitorum à charitate , vel à virtute
misericordie .

8 Satisficer hunc precepto potest , etiam si ex prauo motiu correc-
tio facias .

Nominis correctionis in prætesti venit intelligendus qui-
cunque sermo , quo proximum niteris emendare , sive
emendandi sequatur , sive nonita cum D. Thom. 2.2. quæst. 33.
art. 1. & communi Theologorum , docet Greg. de Valent. disp. 3.
quæst. 1. p. 1.

Duplex est correctio . Alia est correctio fraterna , alia iuri-
dica , correctio fraterna est , qui primò , & per se intendit bonum
proximi ; correctio verò iuridica , qui pèr se spectat bonum
aliorum , qui per peccatum vnius scandalizantur , & bonum com-
mune , quod turbari cuiusque peccato solet , ideoque hac cor-
rectio ad iustitiam vindicativam spectat . Correctio fraterna exerci-
tari potest à parte in patrem , & ab inferiori in superiorem , & à
superiori in inferiorem , quia ad illius exercitium nulla requiritur
iuridictio . At iudicialis correctio non potest esse ab alio , quām
à superiori porrectam iuridictionis habente , in præfenti igitur
facto est principiū de correctione fraterna , non de iuridica .
Agendumque est , & quando obligari & quomodo .

3 Illi preceptum correctionis fraternæ nemini Catholico-
rum potest esse dubium ; vi latè probat Valen. disp. 3. q. 10. p. 2.
Torrez disp. 86. sub 1. Suarez tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 7. num. 10.
& constat ex illis verbis lapsum repetitis Ecclesiast. 19. Corripe am-
icum corripere proximum , & traditur exp̄les ad Anaclero Papa . in
cap. san. Sacerdotes. 24. q. 3. Fundamentumque habet in illo chari-
tatis precepto . Diliges proximum tuum sicut te ipsum . Cum enim si
recte diligis , velle debes peccatum non committere , illudque
procure , ne animam occidas ; idem debes velle , & procurare
tuo proximo . Item ex charitatis , seu misericordie precepto te-
nens proximi misericordiam subleuare , si commode pores : sed nulla
minor misericordia esse potest , quām peccatum , & regulariter ad il-
lud auerendum est medium vincere correctio . Ergo tenetis il-
lam adibet . Item ex amore in Deum tenetis eius iutias , & of-
fendas impide , si cominodis possis .

4 Neque obstat ruinam spiritualem esse proximo voluntaria-
m , ut ab obligacione illam præcaendi excusat ; quia licet
si voluntaria , ab illa voluntate debes illum removere , si com-
mode pores : ille enim est posse à peccato desistere , ac difficulte-
ter potest ob peccati illecebras , vel ob determinationem sua præ-
ua voluntatis : hanc autem difficultatem obligaris iuare vin-
cendam , ut bene dixit Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 663. 5. Respondio .

Neque etiam obstat habenti bona propria te non teneri ex pro-
priis elemosynam facere , quia non censetur esse in necessitate
tuorum bonorum constitutus , teneris , inquam , ei propria bona
ministrare , qui illis indiget , non tuis . At constitutus in periculo
peccandi , & in peccatum vel ex passione vel ex malitia propen-
sus , tuis monitis indiger , ut corrigitur . Teneris ergo illum corri-
gere . Ita Lores 2.2. quæst. 33. disp. 4. L. 1. 17. fine .

5 Hoc autem preceptum (ut de te constat) affirmatum est ,
ac proinde obliga solum , cum aliqua circumstantia , & condicio-
nes interuenient . Tres sunt poissimum . Prima , ut proximus sit in
gravi necessitate spirituali constitutus . Secunda , ut possis abque
gravi tuo , tuorumque incommodo ei subvenire . Tertia , ut fructus
ex tali correctione spercur . De quibus conditionibus in discursu
disputationis est agendum .

6 Sed inquires , ex qua virtute oriatur hoc preceptum ? Aliqui
dicunt origini ex illa virtute , aduersus quam proximus peccat ; quia
quilibet virtus nos inclinat non solum in nobis cius honestatem
conferare & contraria fugere , sed etiam in aliis .

Cateretur omnino tenendum est cum D. Thom. serm ab omni-
bus recepto , 2.2. quæst. 32. art. 1. ex charitate Dei , & proximi hoc
preceptum correctionis oriū ; quia haec virtus obligat quolibet
malum Dei , & proximi auertere , quoad fieri possit . Sed peccatum
est virtus malum , ergo obligat illud auertere . Auerti autem de-
bet correctione . Ergo obligat ad correctionem exercendam . Ne-
que obstat quilibet virtutem nos inclinare , ut eius honestatem
tam in nobis , quam in aliis procuremus conferare . Quia esto ad
id inclinat , non tamen obligat , alia contra honestatem peccares ,
quoties luxuriantem non impedites , & contra iustitiam , quoties
furantem non corrigit . Quod non est dicendum ; quia neque
omissione correctionis luxuriosi es intemperans , neque iniustus
ex omissione correctionis iniustus ut bene norauris . Agid . de Co-
ninch . 2.2. disp. 28. dub. 2. a. n. 12 .

7 Cum verò huiusmodi preceptum impletur , impleri potest
per actum elicitorum à charitate , & per actum misericordie , que
reputat virtus distincta . Si ex amore Dei , & desiderio , quo velis
Deum non offendis , corripas proximum , actum charitatis elicias .
Si verò ex voluntate subleuandi illum à miseria procedis , actum
misericordie facis : & ita explicantur est D. Thom . cùm dicir effe
actum charitatis , ut bene notauit Valentin . disp. 3. quæst. 10. art. 1.
pag. 651 .

8 Vnum tamen est omnino certum , & indubitatum , ad satis-
factionem huius precepti non requiri necessariò correctionem
fieri ex hoc , vel illo motu charitatis , vel misericordia . Nam
etiam ex malo motu procedas , satisfacere potes precepto
correctionis , sicuti satisfaceres precepto ieiunij , vel Misericordie
audienda , vel elemosynam eroganda , etiam si ex prauo fine ieiunates .
Misericordiam audites , vel elemosynam tribueres . Et ratio omnium
est , quia haec precepta non sunt de actibus virtutis residibus
in voluntate , sed de actibus externis misericordie , temperantie ,
vel religionis , qui integrè esse possunt , etiam si à voluntate deprav-
entur , ut latius in materia de legibus ; & docet in præsenti Ban-
nes 2.2. quæst. 33. art. 2. Ludouicus Torres ibi disputat . 86. dub. 1.
pag. 1078 .

P N C T V M . II.

Quem proximum ex supradicto precepto oblige-
ris corripere .

1 Exponitur statutus questionis .

2 Circa proximum , qui peccatum non commisit , tamen in occasio-
ne commitendi illud veretur , non est propriè correctio .

3 Secus si peccatum commisit , & in periculo est illud iterum com-
mittendi .

4 Si proximus publicè peccat , & à republica permititur , corri-
piendus est , si spes sit emenda .

5 Peccatum in peccato habituali existentem , absque periculo
committendi peccatum aliquod attulare , aliqui affirmant effe
obligationem correctionis .

6 Contrarium , ut peccatum defendatur .

7 Satis fundam. n. 5. adducto .

1 Duplicem statutum proximum habere potest . Primo potest ei
scilicet in peccato . Secundò in illius occasione . In peccato esse
potest habitualiter tantum , absque periculo iterum illud com-
mittendi , vel cum tali periculo .

2 Si proximus peccatum nullum commisit : a) in periculo , &
occasione illud commitendi veratur . Propriè preceptum corre-
ctionis , quatenus correcio est , non te obligat ; quia dignus non
est correctione , seu reprehensione , qui non deliquit : cæque de
causa Christus Dominus non dixit , si peccatus est frater tuus
corripe illum , sed si peccaveris in te , tacite inultus correctionem
lapsum supponere . At esto hoc preceptum non te obliget proximū
corripere , obligari tamen ex charitate Dei , & proximū
eius peccatum quod iteri potest , impedit ; qui tunc non vi
correctionis , sed vi defensionis honoris divini , & boni proximi
obligari est .